

فرصت‌ها و تهدیدهای بازار بورس کشور در سال ۱۳۸۶

سرمایه‌گذاران و شرکت‌های بورس تاثیرگذار بود که حتی این قانون را انقلاب اقتصادی تاریخ ایران عنوان می‌کنند، به طوری که فقط با حضور دو شرکت ملی مس و فولاد مبارکه تحولات زیر در بازار نمایان گردید:

ارزش روز بازار سهام در ابتدای بهمن ماه ۸۵ حدود ۳۷ میلیارد دلار بود که در پایان همین ماه با حضور شرکت ملی مس به ۴۱ میلیارد دلار و در پایان سال با حضور فولاد مبارکه به ۴۶ میلیارد دلار رسید و نهایتاً رکودهای ۴۰ ساله‌ی بازار سهام شکسته و رکوردهای جدید ثبت شدند. این رکوردها شامل رکورد عرضه اولیه سهام شرکت‌ها به میزان ۳۷۴

در ۴۰ سالگی بورس تهران، یعنی تاریخ ۱۵ بهمن ۸۵، اولین شرکت مشمول اصل ۴۴ یعنی شرکت ملی مس ایران سهام خود را در بورس عرضه کرد و همه‌ی مخالفین و موافقین خصوصی‌سازی صنایع و شرکت‌های ملی منتظر نام شرکت ملی مس، در تابلوی بورس شدند تا نهایتاً تکلیف اولین شرکت مشمول اصل ۴۴ قانون اساسی روشن گردید. پس از شرکت ملی مس، در آخرین ماه سال ۸۵ شرکت فولاد مبارکه (بزرگترین شرکت بورس) نیز مسیر جدیدی در دوران حیات اقتصادی خود طی کرد و جزو شرکت‌های بورس شد. اهمیت پیاده‌سازی اصل ۴۴ به نحوی در روابط

قانون ۳۹ ساله‌ی بورس ایران، با تصویب قانون بازار اوراق در آذر ماه سال ۱۳۸۴ به تاریخ پیوست و نظارت و اجرا پس از حدود چهار دهه که وظیفه‌ی اصلی دبیر کل سازمان بورس اوراق بهادار در قانون قبلی بودند، طی قانون جدید که در ۶۰ ماده و ۲۹ تبصره تصویب گردید از یکدیگر جدا شدند.

تصویب قانون جدید که دبیر کل سازمان بورس اوراق بهادار را رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار معرفی می‌کرد، در کنار تحولات و اتفاقات مهم سیاسی و اقتصادی در سال ۸۵، چشم‌اندازهای نزدیک‌انگیزی را در سال ۸۶ به تصویر می‌کشد و چون همواره تحولات بازار سرمایه از نزدیکترین اتفاقات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی تاثیر می‌پذیرد کلیه‌ی تحولات سال ۸۵ که به شکلی در فعالیت، معاملات یا تصمیمات افراد در بورس نقش داشته‌اند در ادامه بررسی خواهند شد و نهایتاً سه سناریوی خوش‌بینانه، بدبینانه و نگرش با احتیاط در پیش‌بینی بازار سرمایه و بورس کشور در سال ۱۳۸۶ معرفی خواهند شد.

ابلاغ اصل ۴۴ قانون اساسی

ابلاغ بند (ج) اصل ۴۴ قانون اساسی در تاریخ ۱۲ تیر ماه سال ۸۵ توسط مقام رهبری به عنوان نقطه‌ی عطف فعالیت‌های بازار بورس تهران در سال ۸۵ معرفی گردید، به نحوی که پس از ۳۰ سال از تاریخ تأسیس بورس، رکوردهای جدیدی تا پایان سال ۸۵ در بازار بورس به ثبت رسید.

مکانیزم قیمت‌گذاری سهام شرکت‌های دولتی که براساس اصل ۴۴ بایستی به بخش خصوصی واگذار می‌شدند، از طریق عرضه و تقاضا در بورس تعیین شد که منجر به کاهش تصدی‌گری دولت و انتقال مالکیت دولتی به بخش خصوصی خواهد شد.

میلیون سهم (فولاد مبارکه)، رشد سرمایه شرکت‌ها که از رقم ۵۲۵ میلیارد تومانی سایبا به ۵۷۸ میلیارد تومانی ملی مس و سپس ۱۵۸۰ میلیارد تومانی فولاد منتهی گردید، بعد از حدود سه سال رکود افزایش ارزش روز بازار نیز با بیش از ۳ هزار میلیارد تومان ارزش روز فولاد مبارکه شکسته شد. با تحولات جدید ناشی از اجرای اصل ۴۴ در روزهای آخر سال، سیر صعودی شاخص کل (نسبت به سال ۸۴ و ابتدای ۸۵) نمود بیشتری می‌یابد و میانگین بازدهی ۲۹/۳ درصدی بازار سهام در طول سال ۸۵، و شاخص قیمت سهام کل بورس در حدود ۹۸۸۰، واحد بیانگر این رشد نسبی در بازار سهام بوده است.

اجرای قانون جدید بازار

از نظر تاریخ تصویب و اجرای قانون جدید بورس، این قانون بر اصل ۴۴ قانون اساسی اولویت تاریخی دارد، اما اهمیت اصل ۴۴ در مناسبات بورس بیشتر می‌باشد.

بعد از تصویب قانون بازار اوراق بهادار و مهلت ۴ ماهه جهت اجرای قوانین در اولین مرحله اجرای این قانون، اعضای هیات مدیره سازمان بورس از سوی شورای بورس تعیین و سال مالی ۸۵ با ترکیبی جدید در قالب هیات مدیره‌ی بورس که یک ارکان نظارتی بود تشکیل شد.

در قانون جدید، شرایط ایجاد شده شرکت یا شرکت‌های سهامی بورس و بورس کالای ایران بررسی شده است که در مهلت ۴ ماهه هیچ اقدامی در این باب صورت نگرفته و به نظر می‌رسد سال ۸۶ فرصتی برای راه‌اندازی این شرکت‌ها در اختیار سازمان بورس و بازار سرمایه ایران قرار دهد، به نحوی که در ۱۷ اسفند ماه با مشخص شدن اعضای ۷ نفره هیات مدیره، شرکت بورس تاسیس گردید و ادغام بورس‌های کشاورزی و فلزات به سال ۸۶ موکول شد.

منع بانک‌ها از پذیره‌نویسی سهام شرکت‌ها بدون اجازه‌ی سازمان بورس با اهرم بانک مرکزی در سال ۸۵، نتیجه موفق‌تری در بر داشت.

براساس قانون جدید، تکلیف نهادهای مالی، کانون‌ها، بازار OTC (بازار فرابورسی) ماده ۵۷ قانون و وضعیت دارایی‌هایی که بین ۱۲۰ تا ۱۵۰ میلیارد تومان برآورد می‌گردد به همراه به کارگیری ابزارهای جدید و... روشن نگردید و به سال ۸۶ موکول شد.

اتفاقات مهم در روابط بین الملل

مجموع روندهای اقتصادی ایران در سال ۸۶ همچنان تحت فعل و انفعالات و متغیرهای تاثیرگذار از ناحیه‌ی روابط بین الملل است. در سال ۸۵، غرب نشان داد که از منافع

مجموع روندهای اقتصادی ایران در سال ۸۶ همچنان تحت فعل و انفعالات و متغیرهای تاثیرگذار از ناحیه‌ی روابط بین الملل است

ستیزه‌جویانه‌ی خود در مقابل مطالبات و حقوق هسته‌ای ایران آرام نخواهد گرفته اجماع دو سوی آتلانتیک یعنی اروپا و ایالات متحده آمریکا فشارهای جدیدی را با توجه به مواضع راهبردی یکسان علیه ایران اعمال می‌کنند، آمریکا اجماعی هر چند شکننده با دو کشور روسیه و چین در شرق علیه ایران تشکیل داده است، تکاپوی واشنگتن برای ایجاد مواضع یکپارچه در میان کشورهای جنوب خلیج فارس علیه مواضع هسته‌ای ایران از دیگر نمونه‌های تلاش آمریکا با هدف انزوای ایران می‌باشد، نشست سران عرب و نشست شش کشور منطقه در پاکستان برای به رسمیت شناختن رژیم اسرائیل از نمونه‌های دیگر تلاطم این تحریکات دیپلماتیک آمریکا بر ضد ایران در سال ۸۵ در منطقه بوده است.

تلاش برای جدایی مواضع گروه نهم و کشورهای غیر متعهد در آژانس بین‌المللی انرژی علیه ایران، نبود روابط مطلوب میان دبیر کل جدید سازمان ملل با ایران و مشکلات نسبتاً کوچکتر در حوزه روابط بین‌الملل و منطقه، همه و همه نشان می‌دهد که آمریکا به همراه متحدان اروپایی و دو رفیق ایران که رویکردهای انتفاعی دارند یعنی چین و روسیه، به دنبال جنگ فرسایشی علیه ایران می‌باشند و با توجه به مواضع شفاف و مشخص ایران در مورد مسائل هسته‌ای، تغییرات عمده‌ای در موازنه‌ی قدرت و موقعیت طرفین در سال ۸۶ امکان وقوع خواهد داشت.

تحولات و اتفاقات بازار بورس

نصب تابلوی چهارم که برای اولین بار در ایران اتفاق می افتاد در سال ۸۵ و اما و اگرهای زیاد و اشکالات و انتقادات جدی به دلیل نوع آیین نامه های تدوین شده برای این تابلو و عدم رعایت منافع سهامداران جزء، عدم تعیین تکلیف شرکت های صنعت سیمان، ابطال معامله ۳۲ درصدی سهام بانک پارسیان، برگزاری ۵ نشست مطبوعاتی رییس و سخنگوی سازمان بورس در سال ۸۵، عدم توجه سهامداران به دساتین ناتمام پرونده هسته ای، واکنش های مثبت بازار به اجرای بند (ج) اصل ۴۴ قانون اساسی، عدم انجام معامله سهام مینا پس از گذشت یک و نیم سال از زمان اعلام عرضه سهام این شرکت، در بورس، بازدید سخنگوی دولت از بورس، برخورد سازمان با فروشندگان اطلاعات ادامه و تسریع شیوع شایعات در بازار، افزایش سرمایه آریا الکترونیک که در دنیا بی سابقه بود (۱۷ هزار و ۶۹۹ درصد) و... چهار گروه اصلی اتفاقات در روابط بین الملل، بورس، اصل ۴۴ و قانون جدید بورس، آینده ی نسبتاً امیدوارکننده ای برای بورس کشور بدون در نظر گرفتن نقش روابط بین الملل نشان می دهد.

اکنون می توان به بررسی سه سناریوی مطرح در خصوص پیش بینی بازار سرمایه ی ایران در سال ۸۶ با توجه به اطلاعات بررسی شده پرداخت:

سناریوی اول: خوش بینانه

در این سناریو فرض بر این است که تحولات بین المللی به نفع ایران رقم بخورد و فعالیت های هسته ای بدون مداخله ی کشورهای غربی در کشور تناوم یابد، با این فرض در کنار اجرای کامل اصل ۴۴ و اجرای قانون بورس جدید و سعی در تاسیس بورس کالایی و فعالیت های پیش برنده بورس ایران قابلیت ارتقا تا جایگاه دومین بورس آسیا را خواهد داشت. برای رسیدن به این جایگاه بایستی حجم بورس از حدود ۲۵ میلیارد دلار به ۱۲۰ میلیارد دلار برسد. با اجرای اصل ۴۴ و روند رو به رشد بورس، می توان شاهد شکوفایی بورس و رشد در تعداد و معاملات سهامداران جزء گردید. در حال حاضر فقط ۵ درصد

اهمیت پیاده سازی اصل ۴۴ به نحوی در روابط سرمایه گذاران و شرکت های بورس تاثیرگذار بود که حتی این قانون را انقلاب اقتصادی تاریخ ایران عنوان می کنند

مردم ایران (حدود ۳ میلیون نفر) سهامدار می باشند. البته طرح اجرای سهام عدالت که در سال ۸۵ عنوان گردید می تواند این تعداد را بسیار گسترش دهد.

سناریوی دوم: بدبینانه

در این بررسی فرض این خواهد بود که شکست کشور در عرصه ی سیاست بین المللی و موضوع هسته ای اتفاق بیفتد و مطابق با آن اجرای بند (ج) اصل ۴۴ نیز راهی در بازار سرمایه ایران در کنار قوانین جدید بورس به پیش نخواهد بود و بر این اساس شاخص سهام احتمال سقوط به پایین ترین مقدار خود در سال های اخیر و رسیدن به مرز ۵ هزار واحد را نیز ممکن است داشته باشد. در این شرایط اجرایی هر سیاستی از جمله سهام عدالت بورس کالایی و... هیچ تاثیری در تصمیمات سهامداران و وضع بازار نخواهد داشت.

سناریوی سوم: نگرش با احتیاط

مختل ترین سناریوی مقابل بازار بورس ایران در سال ۸۶ این است که به دلیل این که آمریکا انگیزه ای برای کسب امتیازات اقتصادی (بر خلاف اروپا و چین) در مسیر مسایل هسته ای ایران ندارد و تلاش این کشور بیشتر در جهت صدور قطعه نامه های متعدد و ایجاد ناامنی و آثار روانی متعدد و دوره ای در کشور می باشد، در نتیجه بورس ایران نه با رشدی چشمگیر اما به شکل منطقی در جهت اجرای اصل ۴۴ گسترش خواهد یافته ولی چون اقتصاد ایران هر ۶۰ روز یک بار در انتظار قطعه نامه های متعدد شورای امنیت خواهد بود، تحول اساسی در این اقتصاد و در بورس به عنوان بخشی از آن، دور از واقعیت خواهد بود.

اقتصاد ایران در سال ۸۶ به دلیل صرف توان کشور در دفع فشارهای بیرونی از ویژگی های کشوری با مولفه های امنیتی برخوردار خواهد بود. سال ۱۳۸۵ می تواند به عنوان سال ترمیم (هر چند ترمیم بدون نتایج چشمگیر ممکن است رخ دهد) حوزه های عمومی اقتصاد از جمله ساختار و ترکیب بازار سرمایه لقب بگیرد.

رییس سازمان بورس ایران به بازار بعد از سال نو در مصاحبه با شبکه اطلاع رسانی بازار سرمایه تهران اعلام کرد این سازمان در سال ۸۶ را توسعه ی ابزارها و نهادهای مالی عنوان کرد و ایجاد شرکت های تامین سرمایه و توسعه صندوق های سرمایه گذاری را به عنوان اصلی ترین برنامه های سازمان در سال جاری عنوان کرد.

